

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 10:30 uur d.d. 4 mei – 10:30 uur d.d. 5 mei

5.1.2e Directie Communicatie

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan COVID-19 Kwetsbare ouderen, chronisch zieken of mensen met een beperking die geen bezoek mogen ontvangen in zorginstellingen Thuiswonenden kinderen met een beperking (en hun verzorgende ouders) Doven en slechthorenden 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders Belangenpartijen in de zorg Verpleeghuisbestuurders die versoepeling bezoekersregeling willen Burgemeesters en veiligheidsregio's 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici

Samenvatting

- Uiteraard staat de Nationale Dodenherdenking centraal in de berichtgeving. Er wordt gesproken van een 'grootse herdenking'; een 'uitzonderlijk moment'; en: "twee minuten stilte nog nooit zo stil". De toespraak van de koning wordt met veel lof ontvangen.
- Er wordt al dagen uitgekeken naar de persconferentie van morgen. Grote vraag –hoe gaat de exitstrategie eruit zien? Volgens media zal het verhaal van Rutte een draai krijgen: van 'wat kan niet' naar 'wat kan wel'. Het beeld wordt geschetst dat Rutte 'is gezwich' voor de kritiek dat het Kabinet geen perspectief biedt.
- Er wordt verwacht dat contactberoepen weer aan de slag kunnen en dat het testbeleid verder wordt uitgebreid. ANP meldt maandagavond laat op basis van ingewijden dat het kabinet ook overweegt cafés en restaurants vanaf 1 juni weer hun buitenterrassen te laten openen.
- Ook mondkapjes blijven onderwerp van speculatie, vooral door het (verplicht) gebruik van mondkapjes in het buitenland én de wens van mensen in Nederland om mondkapjes onderdeel uit te laten maken van de exitstrategie. Volgens NRC 'voelt het Kabinet de druk'.
- De situatie in de verpleeghuizen blijft terugkomen. Naarmate de maatregelen langer duren, des te groter de kritiek –het middel ('ouderen isoleren') is schadelijker dan de kwaal ('ouderen beschermen tegen corona'). Bij Nieuwsuur zegt een verpleegarts het zo: "mensen gaan dood van eenzaamheid, kwijnen weg".

Karakterisering berichtgeving

- Uiteraard besteden media ruimschoots aandacht aan de herdenking van gisteren. Media spreken daarbij van een 'uitzonderlijke Dodenherdenking op een lege Dam' – "Twee minuten stilte nog nooit zo stil".
- De toespraak van Willem-Alexander oogst lof in de (sociale) media. Kranten drukken vanochtend zijn toespraak af, of citeren uitvoerig uit het verhaal. Volkskrant op de voorpagina: "Niet weggijken. Niet goedpraten. Niet uitwissen. Niet apart zetten. Niet 'normaal' maken wat niet normaal is."
- Bij Nieuwsuur aandacht voor de roep van verpleeghuizen om de bezoekersregeling snel te versoepelen. Het willen beschermen van ouderen en personeel gaat ten koste van de kwaliteit van leven, is het beeld. Verpleeghuisarts Mirjam Heens (Amstelring): "Mensen gaan dood van eenzaamheid en kwijnen weg, hebben geen zin meer om te leven."
- In de brief van de dag in Volkskrant stelt iemand die met slechthorenden werkt dat mondkapjes voor de 1,7 miljoen slechthorenden zal betekenen dat zij 'zijn uitgepraat'. Ook de gezichtsuitdrukking en de beweging van de mond maken deel uit van de gebarentaal.
- In NRC een indringende brief van een moeder die de thuiszorg voor haar zoon (18) met een beperking beschrijft: "Wij zijn 24/7 hulpverlener, jij denkt aan je kapsel".
- Telegraaf start de actie 'Groet aan onze Zorghelden'. Daarmee wil de krant de 1,3 miljoen mensen die in de zorg werkzaam zijn in deze moeilijke periode van de coronacrisis in het zonnetje zetten. Mensen kunnen via de website van de Telegraaf een steunbetuiging aan iemand in de zorg geven. Deze berichten zullen op de Dag van de Zorg (volgende week dinsdag 12 mei) online en in de krant worden gepubliceerd.
- FD focust op de voorpagina op de economische gevolgen van de lockdown: "De Nederlandse industrie heeft in april de grootste neergang ooit beleefd, maar de klap is vanwege de mildere lockdown hier een stuk minder hard dan elders in Europa."

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)*Slachtoffers*

- Worldometer telt meer dan een kwart miljoen mensen wereldwijd die aan het virus zijn overleden. In totaal zou het virus bij ruim 3,6 miljoen mensen zijn vastgesteld, waarvan weer 1,1 miljoen mensen zijn hersteld.

Scenario's

- Wetenschappers in Utrecht en Rotterdam hebben een antistof gevonden die mogelijk werkt tegen het coronavirus. Het kan misschien voorkomen dat het virus een cel binnendringt en mensen ziek maakt. En als iemand al ziek is, kan de antistof wellicht voorkomen dat de ziekte zich verder verspreidt door het lichaam.

Informatiebehoefte*Welke informatievragen leven er bij getroffen?*

- Op de social kanalen van minister De Jonge komt de vraag binnen wanneer mensen hun vader/moeder weer mag bezoeken in het verpleeghuis. Ook: 'Wanneer kan ik mijn kind voor een weekendje ophalen uit pleeggezin/instelling?' Mensen geven aan dat de voorbeelden die nu worden getoond van verpleeghuizen die een creatieve oplossing hebben bedacht om toch bezoek toe te laten, nog 'veel te afstandelijk' zijn. "Ouderen willen *fysiek* contact". De toespraak in Loenen krijgt veel complimenten.
- Op de kanalen van minister Van Rijn wordt gerefereerd naar een tweet van Geert Wilders die zich afvraagt waarom het de Belgen wel lukt om mondkapjes breed beschikbaar te maken. "We hebben er meer dan 300 miljoen kunnen bestellen, die komen nu met 5 tot 10 miljoen per week binnen", zei minister De Backer. Waarom lukt het de Belgen wel maar jullie niet @MinPres, @mrijn, @hugodejonge?
- Op de corporate kanalen van VWS zorgen over de basisscholen die straks open gaan ("Is dat niet te vroeg? Zal de besmettingsgraad dan niet weer stijgen?") Ook vragen wanneer een vaccin is te verwachten. Tot slot veel vragen over het steunfonds voor sportaccommodaties: "Geldt dat ook voor de Eredivisie, mijn sportaccommodatie en hoe moet het aangevraagd worden?" Daarnaast (uiteraard) ook veel berichten over 4/5 mei. Meeste zijn positief: mensen sturen foto's van hun vlag halfstok en laten weten dat ze meeleven. Ook een paar negatieve reacties van mensen die zeggen dat 5 mei ook een herdenking kan zijn omdat onze "vrijheid op dit moment ook is afgenomen".
- Het RIVM krijgt vragen binnen als: 'Hoe zit het met de regels voor mensen die genezen zijn van het coronavirus? Mag ik mijn familie en vrienden weer knuffelen?'; [N.a.v. nieuws over besmettingscijfer Denemarken dat gestegen is na heropening scholen] 'En nu? Uw onderzoek was berust op basis van informatie van Scandinavië toch?'; en: 'Is het zo dat hooikoorts extra kans geeft op besmetting?'
- Bij de rijksoverheid komen onder meer de volgende vragen binnen: 'Als ik een chronische ziekte heb, moet ik straks weer naar werk toe gaan?'; [Vraag van verloskundigen] 'Hoe zit het met de partner die aanwezig wil zijn bij de echo'; 'Vallen kinderen onder de 12 jaar ook onder bezoek? Dus als ik met mijn man en 3 kinderen ergens even op bezoek wil gaan (1,5 m afstand) mag dat dan of telt dat als 5?'; en: 'Moeten we de maatregelen verscherpen om een tweede golf te voorkomen?'

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- Ziekenhuizen willen hun IC-afdelingen structureel uitbreiden. Zo willen ze voorkomen dat ze de reguliere zorg moeten stilleggen als het aantal coronapatiënten plotseling stijgt, zegt Ernst Kuipers. Hoeveel personeel en materieel nodig zijn voor zo'n structurele uitbreiding, houdt hij in het midden. "Hoe we dat precies doen en tot welk niveau we daartoe in staat zijn, dat is voor de komende periode onderwerp van gesprek. Dat bespreken we met verpleegkundigen, artsen, ziekenhuisbesturen, verzekeraars en VWS."
- Apple en Google willen in principe maar één app per land ondersteunen die waarschuwt dat je je in de buurt bevindt van iemand met corona. Ze willen die beperking, zodat zoveel mogelijk mensen in elk land de software kunnen gebruiken. Het moet een lappendeken aan apps voorkomen. De bedrijven besloten naar eigen zeggen een systeem voor het traceren van contacten te bouwen omdat regeringen hadden geprobeerd hun eigen apps te bouwen, maar dat ze voor hulp bij Apple en Google aanklopten. De bedrijven benadrukken dat apps die de technologie gebruiken moeten worden gebouwd door volksgezondheidsautoriteiten. Ook hebben ze toestemming van de gebruiker nodig, mogen ze alleen de minimale hoeveelheid gegevens verzamelen en mogen ze de locatie van een gebruiker niet registreren.
- Een onderzoek in Australië naar de mogelijke bescherming van het BCG-vaccin tegen het corona, wordt uitgebreid naar onder meer Nederland. Het UMC Utrecht en het Radboudumc gaan het coördineren. Vierduizend zorgmedewerkers in Nederland doen mee aan het onderzoek.

- Drie Nederlandse ziekenhuizen hebben omgebouwde snorkelmaskers voor de artsen op hun corona-afdelingen besteld, omdat deze hen beter zouden beschermen. Zorgverzekeraar CZ financiert het project. Dat laten de ontwikkelaars van het medische snorkelmasker weten, verenigd in stichting Air-Wave.org.
- Siemens Healthineers brengt binnenkort op grote schaal bloedtests naar Nederland, die vaststellen of iemand antistoffen heeft aangemaakt tegen corona. "We halen de eerste maand meteen 500.000 tests naar Nederland", zegt algemeen directeur in Nederland Kees Smaling.
- Leaders van tal van landen en instellingen hebben maandag tijdens een online donorconferentie miljarden toegezegd voor de ontwikkeling van vaccins, behandelingen en tests voor Covid-19. De donormarathon, een initiatief van onder meer de EU, Frankrijk, Duitsland, Noorwegen, Japan en Saudi-Arabië, moet zeker stellen dat een betaalbaar vaccin voor de hele wereld beschikbaar zal zijn.

Wat zien, ruiken, voelen, horen, proeven mensen (zintuiglijke waarnemingen)?

- Reportage van ouderen in verpleeghuizen die na 6-7 weken hun familie weer kunnen zien en spreken door een openstaand raam.
- Een moeder die voor een kind met een beperking zorgt, geeft in NRC een indruk van haar thuissituatie: "Minstens ieder kwartier bonkt hij zijn hoofd tegen het aquarium. De hele dag luistert hij naar het liedje Lang zal hij leven. Hij komt steeds de trap af om te vragen om een banaan of iets te drinken. Vier keer in drie uur tijd produceert hij een poepluier. Op de spraakcomputer tikt hij aan dat hij wéér piano wilt spelen. Niet alleen, maar met iemand anders omdat dat veel leuker is. Onze zoon, net 18 geworden, met het niveau van een 3-jarige, gedraagt zich al heel lang zo. Door het uitvallen van dagbesteding, logeershuis en naschoolse opvang – voorzieningen die onze taak in andere tijden enigszins verlichten – is het een uitputtingsslag geworden. Iedere dag is een training in zelfbeheersing. We zijn als ouders 'gepromoveerd' tot zorgverlener, 24 uur per dag, zeven dagen in de week, naast werk en huishouden. De jeugd mag in mei weer naar school. De kranten staan er bol van. Over ons, een vergeten groep van 100.000 thuiswonende gehandicapten en hun familie, blijft het stil. Mijn verstand kan er niet bij dat er zoveel te doen is over het heropenen van kappers en schoonheidssalons. Het zal me een rotzorg zijn als wij hier als drie langharige poedels door het huis lopen. Aan iedereen (de ondernemers uitgezonderd) die zich over dit soort futiliteiten druk maakt, zou ik zeggen: kom eens een dagje meelopen."
- Mondkapjes bepalen op dit moment in veel landen het straatbeeld. Modeontwerpster Emily Hermans denkt vooruit en lanceerde een mondkapjeslijn in Nederland.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Wat doen of laten getroffen en betrokkenen?

- KLM stelt het dragen van mondkapjes verplicht. De luchtvaartmaatschappij is begonnen met het verder opvoeren van het aantal bestemmingen waarop wordt gevlogen. Parallel aan het weer opstarten van het netwerk worden reizigers per 11 mei verplicht om mondkapjes te dragen aan boord en bij boarding. Passagiers moeten daarbij hun eigen gezichtsbescherming verzorgen.

Houden mensen zich aan de gedragsadviezen?

- Gemeenten zullen moeten accepteren dat het in de binnenstad drukker wordt doordat Nederlanders behoefte hebben om eropuit te gaan. Dat zegt Hubert Bruls, voorzitter van het Veiligheidsberaad tegen De Telegraaf. "Je kunt wel overal blijven beboeten en handhaven, maar mensen stemmen uiteindelijk met hun voeten." De algemene indruk van Bruls is dat mensen zeker proberen de anderhalve meter afstand te houden. "Wel is dat niet altijd praktisch uitvoerbaar. Dan hebben winkels binnen goede voorzieningen getroffen om daaraan te voldoen, maar staan erbuiten lange rijen tot in de winkelstraat."
- Volgens Bruls zijn we nu in een volgende fase beland. "We kunnen niet langer volstaan met enkel een dringend advies aan mensen om binnen te blijven. Ze moeten op een verantwoorde manier er weer op uit kunnen." En bij die fase hoort volgens hem ook de acceptatie dat het in de binnensteden druk wordt. "Je kunt wel overal blijven beboeten en handhaven, maar mensen stemmen uiteindelijk met hun voeten. Als we nu voortdurend politieagentje blijven spelen, wordt het draagvlak voor de maatregelen kleiner en bestaat juist het risico dat het alsnog uit de hand loopt waardoor we toch naar een totale lockdown moeten. Beboeten heeft alleen zin als mensen echt bewust in een grote groep ergens heengaan."
- Nederlanders zijn weer massaal aan het winkelen geslagen, vooral op zaterdag. "De afgelopen twee zaterdagen was er weer sprake van een winkelpiek", zegt Sander van der Drift, expert in mobiliteitsdata die de afgelopen weken geregeld voor de Volkskrant analyseerde hoe de gemiddelde Nederlander zich verplaatst sinds het blijfthuisgebod. "Het autogebruik stijgt licht, er wordt minder gefietst en gewandeld."

- Beneden de rivier lijkt de bevolking voorzichtiger dan in het hogere noorden, waar de corona-uitbraak een stuk minder heftig was. Doordeweeks is de 'zuidelijke' bevolking aanmerkelijk honkvaster dan noorderlingen. Al lijkt dat beeld in het weekend diffuser en trekt ook Brabant en Limburg er meer op uit.

Betekenisgeving

Welke oproepen en waarschuwingen worden gedaan?

- Inge Borghuis (bestuurder Amstelring Verpleeghuizen) roept op tot een versoepeling van de bezoekregeling in verpleeghuizen. "Het gaat om de laatste jaren van je leven -het gaat om kwaliteit van leven. Het is onmenselijk." Verpleeghuisarts Mirjam Heens (ook Amstelring) over het pleidooi voor een versoepeling: "Ontzettend belangrijk -mensen gaan dood van eenzaamheid en kwijnen weg, hebben geen zin meer om te leven. Bezoek willen we meer toelaten. Maar als arts zal ik wel ook goed naar de veiligheid kijken."
- Cliënten zeggen thuiszorg af uit vrees besmet te worden. Stel daarom mondkapjes verplicht, stellen belangenpartijen tegen Trouw. De ANBO wil dat zorgverleners voor de zekerheid bescherming gaan dragen bij alle zorg dicht op het lichaam, zoals wassen, aankleden en helpen met eten. Ieder(in) en Per Saldo, sluiten zich daarbij aan. Per Saldo vindt dat zorgverleners bij de meest kwetsbare patiënten thuis altijd een mondkapje moeten dragen. "Denk aan mensen die zulke intensieve zorg krijgen dat ze niet eens naar het ziekenhuis kunnen als ze besmet raken", zegt directeur Aline Molenaar. "Of patiënten met ernstige immuunziekten of hartafwijkingen, of die sondevoeding nodig hebben." Molenaar denkt dat het de schaarste is die de richtlijnen dicteert, in plaats van de vraag wat het beste zou zijn. "Kijk eerst wat nodig is", zegt ze. "En wees eerlijk als dat door schaarste niet kan."
- Branchevereniging Kleinschalige Zorg laat weten dat kleinschalige woonzorginstellingen in financiële problemen komen. Er zou sprake zijn van extra kosten vanwege het schoonmaken en ziek personeel, en veel inkomsten zouden wegvallen doordat familieleden besluiten bewoners naar huis te halen, bewoners te komen overlijden en nieuwe bewoners wegblijven uit angst voor corona. Directeur Mark van Barschot roept minister De Jonge van Volksgezondheid op om 'de impasse te doorbreken'. "Het gaat niet over heel grote bedragen. Er zijn beloftes gedaan. Het is tijd om die beloftes in te lossen."

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

De anderhalvemetersamenleving

- Hubert Bruls (voorzitter Veiligheidsberaad) ziet niets in de plannen van vanochtend door Detailhandel Nederland die een eenduidig protocol voor winkelstraten –centra wil. "Ik geloof in lokaal overleg tussen gemeenten en de detailhandel, niet in een landelijke blauwdruk. Er zijn veel regionale verschillen en iedere binnenstad ziet er anders uit. Groningen is heel anders dan Beekdaalen." Volgens Bruls moeten gemeenten en winkeliers dus samen aan de slag. In veel gemeenten gebeurt dat ook al.

4 en 5 mei

- De toespraak die koning Willem-Alexander maandag op de Dam hield na de Dodenherdenking, krijgt lof en bijval op sociale media. De koning wordt geprezen voor zijn rake, oprechte en integere speech. Hij memoreerde onder meer de diepe indruk die de woorden van Jules Schelvis op hem maakten bij een eerdere herdenking. "Ik maak vaak een gebbetje over Willem Alexander, maar ik heb hem nog nooit zo strak en echt horen spreken", stelt Arjen Lubach. ChristenUnie-leider Gert-Jan Segers wijst vooral op de woorden die de koning wijdde aan zijn overgrootmoeder Wilhelmina. "Wat een heilzame en grootmoedige erkenning van het zwijgen van onze toenmalige koningin over de vervolging en de vernietiging van Joden", deelt hij op Twitter. PvdA-leider Lodewijk Asscher sprak van een "adembenemend goede toespraak van de koning."
- Ook veel journalisten zijn vol lof. Zij zijn onder de indruk van zijn oproep om niet weg te kijken als mensen in een samenleving langzaam maar zeker worden uitgesloten, zoals de Joden in de Tweede Wereldoorlog. "Wat een ongelooflijk goede speech van de koning", prijst RTL-journalist Koen de Regt. NPO-coryfee Roos Mogré spreekt van een mooie en empathische toespraak van onze koning. "Zij krijgt onder meer bijval van cabaretier Thomas Acda: "Zo was 't. Precies. Voor mij." Ook collega Sanne Wallis de Vries is trots op de koning. "Goed gedaan, jongen", schrijft ze kort en krachtig. BNR-verslaggever Kees Dorrestijn vindt het stoer dat Willem-Alexander "zijn coronakapsel niet schuwt! En zo een mooie speech geeft."
- Femke Halsema bij Nieuwsuur: "Ik was er heel ontroerd door en het was ook beklemd. Het was ook wel gek. De koning zei dat heel treffend dat het is alsof we er toch allemaal zijn. Ik denk dat het voor heel veel mensen een belangrijk moment was." Halsema zei ook het jammer te vinden dat door het coronavirus veel herdenkingen niet door konden gaan. "Ik vond het ook een van de meest ingewikkelde beslissingen om te nemen. Mensen zijn in Amsterdam monumenten gaan poetsen om toch te kunnen herdenken."

Buitenland

- Een corona-app wordt deze week in Engeland getest op het eiland van Wight. De 80.000 inwoners wordt 'dringend gevraagd' de app te downloaden en te gebruiken. Na de trial zal de app geleidelijk worden uitgerold in de rest van Engeland, aldus de Britse minister van Volksgezondheid Matt Hancock.
- Frankrijk is een groots offensief begonnen om miljoenen burgers aan mondkapjes te helpen. Alleen zo kan het land op 11 mei van het slot, stelt de regering. Veel winkels hebben de mondkapjes nog niet of nauwelijks op voorraad. Veel Fransen klagen bovendien over de kosten. Een gezin betaalt al gauw €200 per maand.

Hoe wordt er tegen de maatregelen aangekeken?

- Politiek-verslaggever Nynke de Zoeten over mogelijke aankondigingen morgen: "Je moet niet concreet denken dat het nu opeens allemaal anders is, maar het advies is nu eigenlijk 'blijf zoveel mogelijk thuis' en dat advies moet worden 'blijf thuis als je klachten hebt'. Als je geen klachten hebt is er eigenlijk best veel mogelijk binnen die anderhalve metersamenleving, want dat is wel een voorwaarde. Dus je moet niet denken dat er nou aangekondigd gaat worden dat er op termijn weer evenementen komen. Dat de kroegen weer open kunnen. Dat niet. Maar wat er wel op tafel ligt, is zoiets als strandtenten. Is daar niet iets mogelijk? En zo wordt er een beetje per sector gekeken wat wel mogelijk is, en voor de contactberoepen, die kunnen natuurlijk niet anderhalve meter afstand houden (...), daar wordt nu ook van verwacht dat woensdag aangekondigd kan worden dat die op korte termijn weer aan de slag kunnen."
- [De Zoeten over het testbeleid] "Dat is natuurlijk heel belangrijk, want als je die klachten hebt en je blijft thuis, dan wil je natuurlijk wel weten dat dat niet voor niets is en als je ook iets verder versoepelt, moet natuurlijk heel goed in de gaten worden gehouden dat het virus niet weer oprukt. Dat testbeleid, tot nu toe verliep dat een beetje moeizaam. Maar het kabinet hoopt nu ook woensdag weer aan te kunnen kondigen dat binnen een maand iedereen die klachten heeft ook getest kan worden. Ik zeg, ze hopen dat, ze verwachten dat, want er wordt ondertussen nog doorgerekend, woensdag valt het definitieve besluit."
- Politiek-verslaggever Wilco Boom blikt vooruit op de MCCb: "Eén van de zaken die overwogen wordt (...) is het heropenen van de terrassen en dat zou dan met ingang van volgende maand zijn. En datzelfde geldt ook voor de terrassen van strandtenten. Verder wordt er in het kabinet ook aan gedacht om de kappers en schoonheidsspecialisten, de zogenaamde contactberoepen, weer aan de slag te laten gaan. Mogelijk zelfs al iets eerder dan 1 juni. Dus ja, dat klinkt allemaal wel als muziek in de oren, maar pas wel op, want er staat nog niks vast. Woensdag vergadert het kabinet en dan worden de beslissingen genomen." [Waarom nu wel en eerder niet mogelijk?] "Nou wat hierbij een rol speelt is de maatschappelijke druk. Er wordt in de samenleving geklaagd over gebrek aan perspectief, dat het allemaal te lang duurt, dat zie je ook op straat. Mensen worden blijven minder thuis, gaan lossen met de adviezen om, de ondernemers, horecabazen, kappers, die willen graag weer aan de gang en zij vrezen voor het voortbestaan van hun bedrijven. Vandaar dat het kabinet zich beraadt op wat de hoofdboodschap is tot nu toe. Nu hoor je steeds: blijf thuis. Dat zou dan iets gaan worden in de sfeer van: blijf thuis als je ziek bent, blijf thuis als je wat mankeert. Dus het wordt een beetje omgedraaid. Meer kijken naar wat wel kan dan naar wat niet kan. Dat is de bedoeling."
- Zorgeconoom Xander Koolman gelooft niet in de belofte [die Nieuwsuur woensdag verwacht dat wordt aangekondigd] dat er meer getest zal gaan worden. Ook kritiek op de aanpak: "De overheid zet geen stip op de horizon waar we naartoe gaan, zoals Merkel wel heeft gedaan. Mensen weten niet wat het doel is van het Kabinetsbeleid, waar ze naartoe gaan." Hij pleit voor intensief traceren en testen, en de versoepeling van de samenleving pas enkele weken daarna door te zetten – "veel beter voor de economie".
- In de brief van de dag in Volkskrant stelt Mariëtte Spierings (werkzaam met slechthorenden in onderwijs en zorg) dat 'spraakafzien' voor slechthorenden essentieel is om mensen te kunnen verstaan. "Doe dat maar eens met een mondkapje. Ik ben uitgepraat. Er zijn naar schatting 1,7 miljoen slechthorenden in Nederland. Die hebben naast apparatuur het mondbeeld nodig om mee te kunnen doen. Ook voor dove mensen is het mondkapje een ramp. Iedereen die gebarentolk Irma Sluis aan het werk heeft gezien, weet nu dat ook de gezichtsuitdrukking en de beweging van de mond deel uitmaken van de gebarentaal. Dus mondkapjes? Alleen als het bewezen effectief is en op plekken waar het zinvol is. Dat is al lastig genoeg."

Onderzoeken en opiniepeilingen

- Driekwart van de deelnemers aan de Stelling van de Dag (Telegraaf) denkt dat er na de crisis meer fileleed zal zijn dan voorheen. Uit angst besmet te raken zal eerder voor de auto worden gekozen dan voor het OV. Ook verwachten de meeste deelnemers dat Nederlanders na de crisis meer thuis gaan werken en online vergaderen omdat ze hieraan gewend zijn geraakt. Een stemmer: "Werkgevers moeten thuiswerken dan wel meer toestaan. Ik hoop dat dat gebeurt, want nu is bewezen dat het prima kan als het moet."